

Un cant de lloança i amor: el Trium Puerorum

El Trium Puerorum és un cant de lloança a Déu que l'Església aconsella resar després de la Santa Missa. La naturalesa sencera, amb el Sol, les estrelles, els llamps, els núvols o els mars, s'uneix a aquest cant incoat per tres joves jueus de l'Antic Testament.

31/03/2021

El rei Nabucodonosor havia fet construir una estàtua d'or de vint-i-set metres d'altura (cf. *Dn* 3). Tots els seus súbdits, provinents de diversos pobles i nacions, s'hi van reunir al voltant i la van començar a adorar. El càstig per a qui s'hi negués era clar: «Els qui no es prosternin i no l'adorin, a l'instant seran llançats a la fornall ardent». La situació es va presentar propícia per denunciar els jueus, així que uns homes caldeus es van posar d'acord i van anar ràpidament a veure Nabucodonosor: «Que el rei visqui per sempre!! (...) Doncs bé, hi ha uns jueus, a qui tu has confiat càrrecs administratius de la província de Babilònia, Xadrac, Meixac i Abed-Negó, que no han fet cas de tu. Aquests homes, oh rei, no donen culte als teus déus ni adoren l'estàtua d'or que tu has erigit». Llavors el rei, rabiós i furiós, va manar portar aquests tres nois. I una vegada que els va tenir al davant, es

va voler assegurar que el que havia sentit era veritat:

—És veritat, Xadrac, Meixac i Abed-Negó, que vosaltres no doneu culte als meus déus ni adoreu l'estàtua d'or que jo he erigit? (...) si no l'adoreu, a l'instant sereu llançats a la fornall ardent; i quin déu serà capaç d'alliberar-vos de les meves mans?

Els tres joves van contestar a l'uníson, sense cap indicatiu de dubte:

—Si el Déu que nosaltres adorem pot salvar-nos (...), ens en salvarà. (...) I encara que no ho faci, sàpigues, oh rei, que nosaltres no donarem culte als teus déus ni adorarem l'estàtua d'or que has erigit.

La reacció de Nabucodonosor no es va fer esperar. Va ordenar encendre el forn set vegades més del normal i va introduir-hi Xadrac, Meixac i Abed-Negó. El foc era tan intens que

fins i tot va abraçar part del seguici del rei. Tanmateix, no va aconseguir danyar cap dels joves, ja que un àngel del Senyor havia descendit amb ells i havia tret la flama fora del forn. «Nabucodonosor va exclamar: —Beneït sigui el Déu de Xadrac, Meixac i Abed-Negó, que ha enviat el seu àngel per alliberar els seus servents».

De les catacumbes al missal

Aquest passatge del llibre de Daniel va ser pres al segle II aC com a *exemple* per als hebreus que, sota el domini d'Antíoc IV Epifanes, van preferir la mort abans que ser infidels a l'Aliança. Els cristians veiem en l'alliberament dels tres joves un anunci de la Pasqua de Jesús, el *màrtir* per excel·lència i el primer d'experimentar la renovació del cosmos que porta amb si la Resurrecció. Aquest relat tenia gran estima durant els primers segles del

cristianisme, i per això sovint es representava artísticament en catacumbes, sepulcres i reliquiaris. Però el que sens dubte va contribuir a donar-li més rellevància va ser la seva introducció en la gran vigília pasqual i en altres accions litúrgiques, tant a orient com a occident. I a partir del segle VIII la seva popularitat va ser tan gran que se'n troben versificacions en diverses llengües nacionals.

La presència de l'himne dels tres joves o càntic del *Benedicite* a l'*Ordo Missae* es remunta al segle IX, però serà amb el Missal Romà del 1570 quan s'afegirà de manera oficial als ritus conclusius de la Missa. Fins aleshores, les fonts parlen d'una diversitat de maneres de resar una sèrie d'oracions que, amb el pas del temps, es va acabar denominant *Trium puerorum*. Aquest conjunt estava format pel càntic del *Benedicite* del llibre de Daniel més

una sèrie de salms, versicles i oracions. Algunes fonts precisen que aquest conjunt d'oracions eren cantades per tots els que participaven en la processó fins a la sagristia; d'altres, en canvi, les refereixen al celebrant, en el moment de depositar les vestes sacerdotals. Però el que sí que sabem amb certesa és que al Missal de principis del segle XX apareixia com l'última oració prevista per al sacerdot en concloure la celebració eucarística. El llavors anomenat *Canon Missae* acabava amb el sacerdot que, baixant de l'altar, deia com a acció de gràcies el *Trium puerorum*.^[1] Així va ser fins al 1962, quan va ser exclòs de l'ordinari de la Missa i va quedar situat entre les oracions recomanades *pro opportunitate*. En les edicions recents del Missal Romà no apareix en la proposta d'oracions d'acció de gràcies després de la Missa. Per això, no és sorprenent que avui dia sigui

menys nítida la relació entre l'acció de gràcies i aquest càntic.

Novetat d'un costum

Coneixent la seva presència en el Missal a començaments del segle XX, contextualitzem l'anotació que va fer sant Josepmaria el 1932: «Seria molt bonic donar fi, cada dia, a l'acció de gràcies amb l'antífona “Trium puerorum”, els dos salms i les oracions següents (cinc minuts) que el breviari posa en l'acció de gràcies post Missam».[2] Tanmateix, no serà fins a vuit anys després quan trobarem la primera referència a la pràctica d'aquest costum, quan l'autor del diari de Diego de León escriu: «El Pare celebra a l'oratori; després de la Missa diu que des d'ara serà costum a l'Obra acabar l'acció de gràcies després de la Comunió amb l'oració *En Ego* i el càntic dels tres nens».[3]

Com en altres ocasions, aquest costum de l'Obra es va anar perfilant amb l'experiència i el temps. No estranya, per tant, que el 1947 sant Josepmaria es torni a preguntar sobre la millor manera de viure l'acció de gràcies després de la Missa. En una carta al Consell General, que encara es trobava a Madrid, els demana que considerin «si no és massa llarg —crec que no—, després dels deu minuts d'acció de gràcies personal acabada la Santa Missa, fer col·lectivament i de manera litúrgica l'acció de gràcies amb l'Antífona i el càntic dels tres nens, el salm 150, etc. i les tres petites oracions, amb una sola conclusió. Després la jaculatoria, i ja està. Té cinc anys d'indulgències cada vegada, i plenària al mes. Si va bé, que ho facin a totes les cases».[4] Amb el temps, la pràctica es va assentar i des del 1950 va quedar incorporada al ritme habitual dels centres de l'Obra.

Es pot dir que aquesta oració no era quelcom exclusiu de l'Obra, sinó que, com ja hem vist, era present en l'ordinari de la Missa de llavors. A més, és bo recordar que el Càntic de Daniel 3 es trobava —i encara es troba avui— en els *laudes* de la Litúrgia de les Hores, sobretot els diumenges. Tanmateix, la novetat que hi va introduir sant Josepmaria va ser la d'estendre la pregària als laics i, així, fomentar-ne la participació activa en la litúrgia. D'altra banda, aquest costum ens ajuda a viure l'acció de gràcies amb tota l'Església, al mateix temps que recordem quin és el nostre últim final: fer goig a Déu, U i Tri.

Amb tota l'Església

Amb aquesta manera d'actuar, sant Josepmaria distingia dos moments en l'acció de gràcies després de la Missa per als centres de l'Obra. El primer té a veure amb el diàleg silenciós de

cadascú amb Déu Pare, Fill i Esperit Sant: «L'amor a Crist, qui s'ofereix per nosaltres, ens impulsa a saber trobar, un cop s'ha acabat la Missa, uns minuts per a una acció de gràcies personal, íntima, que prolongui en el silenci del cor aquesta altra acció de gràcies que és l'Eucaristia».[5]

D'altra banda, el segon moment vol subratllar la dimensió eclesial de l'acció de gràcies, que no es redueix només a una experiència individual d'intimitat amb Jesús. El do de Déu en l'Eucaristia és tan gran que cap criatura per si sola no pot expressar l'agraïment corresponent. Aquesta oració ens permet donar-li junts les gràcies per haver vingut a casa nostra. Per això, quan resem el *Trium puerorum*, no només estem agraint a Jesús la nostra Comunió, sinó també la dels que hi ha al nostre voltant. És com si li diguéssim: «Et donem gràcies per haver vingut a cadascú de nosaltres, per haver-te fet

present per nosaltres, per tots els cristians».

Precisament perquè les nostres veus es puguin unir més fàcilment al cant de lloança i amor amb què l'Església viu cada trobada eucarística, sant Josepmaria va pensar que es recités el *Trium puerorum*. Dedicar un temps de l'acció de gràcies a aquest càntic ens ajuda, per tant, a créixer en la comunió entre tots els cristians a través de l'Eucaristia. I és que en l'Eucaristia l'Església «reneix i es renova contínuament com la *communio* que Crist va portar al món, realitzant així el disseny etern del Pare (cf. *Ef* 1, 3-10). De manera especial en l'Eucaristia i per l'Eucaristia, l'Església tanca en si mateixa el germen de la unió definitiva en Crist de tot el que hi ha al cel i de tot el que hi ha a la terra, tal com va dir Pau (cf. *Ef* 1, 10): una comunió realment universal i eterna».[6]

Un laboratori de lloança

El *Trium puerorum* és una invitació constant a beneir i lloar el Senyor. Ens recorda que la vocació més íntima de totes les criatures és la de fer goig a Déu, U i Tri. La Comunió és inseparable del desig afectiu i efectiu de lloar-lo, de reconèixer-ne la grandesa i l'omnipotència.

Aquest moviment de l'ànima és coherent amb la celebració eucarística, ja que la Missa, sobretot la pregària eucarística, és una gran oració d'acció de gràcies, que comença amb un cant de lloança —el *Sant, sant, sant*— i acaba amb una glorificació solemne de Déu Pare per Crist, amb Ell i en Ell. El *Trium Puerorum* prolonga aquesta pregària. És un moment que podríem veure com un laboratori en què aprenem a transformar les nostres relacions amb el cosmos i amb els altres en un cant de lloança a la Trinitat.

D'aquesta manera, resar el *Trium puerorum* abans de començar les nostres tasques diàries ens recorda l'actitud amb què hem d'afrontar cada jornada: «Dona a Déu “tota” la glòria. —“Esprem” amb la teva voluntat, ajudat per la gràcia, cadascuna de les teves accions, a fi que no hi quedi res que faci olor d'humana supèrbia, de complaença en el teu “jo”». [7]

En aquest *laboratori* es donen cita totes les criatures espirituals i materials; es recapitulen tots els elements del cosmos i del poble d'Israel, començant pels més materials i acabant pels que tenen més capacitat vital. El cim d'aquest *crescendo* l'ocupen els «humils de cor» (*Dn* 3, 87), entre els quals hi ha Xadrac, Meixac i Abed-Negó. Perquè tots ens hi puguem unir i així es compleixi el projecte original de la creació —«que tot el que respira lloï el Senyor!» (*Sl* 150, 6)—, l'Església

conclou el *Trium puerorum* amb una petició articulada en un parenostre, uns versicles dels salms i tres oracions. En aquests ressonen els mateixos desitjos que s'han expressat abans, però aquesta vegada convertits en una intensa súplica perquè *nosaltres*, que també ens trobem al mig del foc de les proves interiors i exteriors, experimentem l'alleujament de l'ajuda divina i així puguem convertir tota la nostra jornada en un *Magnificat* a la misericòrdia divina.

Juan Rego

[1] «*Finito Evangelio sancti Johannis, discedens ab Altari, pro gratiarum actione dicit Antiphonam Trium puerorum, cum reliquis, ut habetur in principio Missalis*» *Missale romanum* (1920), Canon Missae, p. 302.

[2] Sant Josepmaria, *Apunts íntims*, núm. 833 (entre el 20.IX.1932 i el 2.X.1932).

[3] *Diario de Diego de León*, 17.XII.1940. L'oració *En ego, O bone et dulcissime Jesu*, és també coneguda com a *Oració davant de Jesús Crucificat*.

[4] Sant Josepmaria, Carta 7.III.1947.

[5] Sant Josepmaria, *És Crist que passa*, núm. 92.

[6] Sant Joan Pau II, Audiència General, 15.I.1992.

[7] Sant Josepmaria, *Camí*, núm. 784.